

sti. Ker je primanjkovalo osteosintetičnega materiala so skupaj s kemičnim inštitutom Medicinske fakultete, s prof. Štucinom in Železarno Jesenice izbrali nerjaveče jeklo prokrom XI in po načrtih prof. Debevca izdelali razne vrste in oblike plošč in vijakov. Le-te so ostale dolga leta edino osteosintetično sredstvo. Oktobra 1968 je bila vsajena tudi prva totalna endoproteza kolka. Ena večjih zaslug prof. Breclja je tudi zgodnje odkrivanje in zdravljenje nepravilnosti otroškega kolka. Z zgodnjim odkrivanjem, pravilnim povijanjem, izobraževanjem mater in rednimi kontrolami je problem, ki je bil po vojni zelo pereč, praktično rešil.

Danes displazija kolka praktično ne predstavlja več zdravstvenega problema. Njegova zasluga in zasluga prof. Debevca je, da sta že v letu 1962 uvedla sodobno metodo osteosinteze po švicarski AO tehniki. Med predstojništvom prof. Breclja so uvedli tudi mehanično podaljševanje udov s pomočjo distrakcije kosti. Za to metodo so razvili lastno modifikacijo Anderssonovega elongacijskega aparata, kasneje pa je prof. Sra- kar uvedel lasten zunanji fiksater in distraktor.

Kako dober posluh za otroke je imel prof. Breclj kaže tudi to, da je zaradi dolgotrajne hospitalizacije otrok že v letu 1959 uvedel šolski pouk za hospitalizirane otroke, kjer so se redno izmenjevali učitelji šole Ledi- na.

Prof. Breclj je vedel, da za dobro rehabilitacijo ortopedskih bolnikov potrebuje dobre fizioterapevte, zato je že leta 1947 sprožil problem organizacije in ustanovitve šole za fizioterapevte. Tako je bila leta 1947 organizirana srednja šola za fizioterapevte, ki je bila prva v takratni skupni državi. Vodili so jo ortopedi Ortopedske klinike. Zaradi velikega števila bolnikov s kostno tuberkulozo je bila že poleti 1945 organizirana Bolnišnica za kostno tuberkulozo v Valdoltri. Bila je prva specializirana bolnišnica za osteoartikularno tuberkulozo in jo je v začetku strokovno vodil prof. Breclj.

Invalidnim otrokom nista bili nujno potrebni samo medicinska oskrba in ortopedsko zdravljenje, temveč tudi fizikalno zdravljenje in izobraževanje ter poklicno usposabljanje, zato je bil aprila 1947 ustanovljen dom za invalidno mladino v Kamniku. Po programu rehabilitacijske službe, ki so ga izdelali strokovnjaki Ortopedske klinike je bil v letu 1954 organiziran in ustanovljen Republiški zavod za rehabilitacijo invalidov. Ortopedi so sodelovali pri načrtovanju in pri prvem strokovnem vodstvu zavoda. V letu 1953 so zaradi epidemije otroške paralize in razbremenitve Infekcijske klinike reorganizirali in prenovili zdravilišče Laško v moderno rehabilitacijsko ustanovo. Zavod je dolga leta vodil prof. Pohar. Ob prizadevanjih prof. dr. Breclja sta dobili fizikalna medicina in rehabilitacija mesto tudi v učnem programu Medicinske fakultete od leta 1952 dalje. Prof. Breclj in njegovi sodelavci so bili idejni vodje in glavni organizatorji pri izdelavi podrobnega načrta za organizacijo travmatološke službe v Jugoslaviji.

Prof. Breclj je imel izredno dobre odnose s tujimi zdravstvenimi ustanovami, prav tako so Ortopedsko kliniko na njegovo povabilo obiskali takratni vodilni ortopedi v svetu. Naj naštejemo le nekatere: prof. Kessler iz New Yorka, Gruca iz Varšave, Bojčev iz Sofije, Pauwels iz Nemčije, Leinbach iz Amerike, Endler iz

Avstrije, Ortolani iz Italije, Chiari iz Avstrije itd. Tudi kot človek je bil prof. Breclj izredno prijateljski in dobrodušen. Znanе so bile vsakoletne novoletne proslave na kliniki, sindikalni izlet na Pšinc, kjer je imel prof. skromno planinsko kočjo, smučarske tekme itd. Prof. Breclj je vrsto let spremljal predsednika Jugoslavije maršala Tita na njegovih številnih državnih obiskih v Evropi in po svetu. Med njegovim zdravljenjem v Kliničnem centru pa je bil vodja zdravniške ekipe.

Za svoje delo in prispevek v političnem in zdravstvenem delovanju je prejel številna odlikovanja. Bil je nosilec partizanske spomenice leta 1941, od leta 1967 bil član Sveta federacije. Odlikovan je bil z Znakom in Medaljo hrabrosti z Redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem, z Redom dela z rdečo zastavo, z Redom Republike z zlatim vencem, z Redom Jugoslovanske zastave z lento ter Redom zaslug za narod z zlato zvezdo. Odlikovan je bil tudi z Redom junaka socialističnega dela, leta 1976 pa je bil izvoljen za zaslužnega profesorja Univerze v Ljubljani.

V kratkem odstavku se ni dalo obširneje navesti še drugih številnih dejavnosti prof. Breclja, vendar se že iz tega vidi na koliko področjih je bil zelo dejaven in uspešen.

V njegovem času so bile zdravstvene in finančne prilike težje kot danes, kljub temu mu je uspelo organizirati in uvesti ortopedijo, rehabilitacijo in sorodne vede kot nepogrešljiv segment modernega zdravstvenega sistema. Vse to je dosegel brez nervoze in zale- tavanja v različne zdravstvene reforme, tako značilne za današnji čas. Zanj in za njegove sodelavce je veljal le zakon »Salus aegroti suprema lex«.

Menim, da so njegove zasluge za razvoj ortopedije in zdravstva v Sloveniji tolikšne, da bo ostal zapisan v zgodovini ortopedije in zgled bodočim generacijam.

Odmevi

SPOMINSKA SLED

Janko Kostnapfel

V Zdravniškem vestniku 2006; 75: 183–91 je bil objavljen zanimiv in dokumentiran članek o partizanskem zdravstvu, ki sta ga napisala prof. dr. Darinka Soban z Medicinske fakultete v Ljubljani in Jože Ruprecht, dr. med., z Erasmus University Rotterdam. Sestavek je bil objavljen tudi v Proceedings of the 6th ISHA Symposium Cambridge, September 2005. V Zdravniškem vestniku ima naslov UNESCO – VARSTVO ZGODOVINE VOJNE MEDICINE V SLOVENIJI.

Ta članek mi je spet dvignil spominski zapis: Nekoč je na steni avle Kliničnega centra v Ljubljani, na levi strani poleg kipov profesorjev Franca Čelesnika, Božidarja Lavriča, Pavla Lunačka in Igorja Tavčarja, visel pod steklom velik zemljevid Republike Slovenije: SLOVENSKE PARTIZANSKE BOLNIŠNIČNE ENOTE

1941–1945. Na tem zemljevidu je bilo z vso znanstveno natančnostjo označenih 247 partizanskih zdravstvenih enot (citirano tudi v predstavljenem članku).

Ta veliki zemljevid je bilo dolgotrajno in poglobljeno delo več avtorjev (Mirko Fajdiga, dr. Marjan Žnidarič). Postavili so ga kot učilo medicincem in zdravnikom ter kot spomenik povsem izjemnemu humanizmu partizanskega zdravstva.

Ta znanstveni dokument in spomenik je izginil s stepe po letu 1991.

Delo SZD

DELO GLAVNEGA STROKOVNEGA SVETA SLOVENSKEGA ZDRAVNIŠKEGA DRUŠTVA V ČASU OD MAJA DO DECEMBRA 2005

Miran F. Kenda, Mitja Lainščak

Glavni strokovni svet Slovenskega zdravniškega društva je v času od maja do decembra 2005 imel 5 rednih sej.

Na *majski seji* v Mariboru se je podrobneje seznanil s stanjem v zdravstvu na širšem mariborskem območju. V uvodu je prof. dr. I. Krajnc (dekan Medicinske fakultete v Mariboru) predstavil študij na Medicinski fakulteti v Mariboru. Posebno je poudaril sistem, »problemsko zasnovan pouk« (Problem based learning), za katerega so svoje pedagoške delavce ustrezno usposobili in s katerim se študenti srečajo že v prvem letniku študija. Hkrati s pričetkom dodiplomskega študija so začeli s pripravami na podiplomski študij biomedicinske tehnologije in v šolskem letu 2005/06 vpisali prve slušatelje doktorskega študija. Načrtujejo tudi zelo aktivno izmenjavo študentov in profesorjev. Prim. dr. Židanik je predstavil situacijo v primarnem zdravstvu, kjer se je v zadnjih letih bistveno povečala obremenitev zdravstvenih delavcev. Izpostavil je tudi organizacijske težave v zvezi s feminizacijo poklica, kjer je količnik prisotnosti na delovnem mestu za zdravnike 0,95, za zdravnice pa 0,85. Dotaknil se je objektivnega pomanjkanja zdravnikov na primarnem nivoju in podeljevanja koncesij. Doc. dr. A. Crnjac (strokovni direktor Splošne bolnišnice Maribor) je predstavil vlogo bolnišnice na strokovnem in znanstvenoraziskovalnem področju. Bolnišnica se je v preteklosti že uveljavila, vendar pa se zaradi večjega obsega nalog in obveznosti sooča predvsem s kadrovskimi težavami. Izpostavil je tudi pomanjkanje jasnih kriterijev za določitev terciarnega nivoja in za pretok bolnikov iz primarne na sekundarno raven.

Glavni strokovni svet se je tudi seznanil z aktivnostmi za pripravo 142. redne letne skupščine in potrdil osnutek programa stanovskega in strokovnega dela skupščine, ki je bil dokončno potrjen na naslednji seji.

Na *junijski seji* je prof. dr. P. Poredoš predstavil poročilo sestanka predsednikov RSK z ministrom za zdravje. Delo RSK, neodvisnih strokovnih teles, bo koordinirala upravno-administrativna pisarna pri Ministrstvu za zdravje. GSS se je strinjal s spremembami programa pripravništva za zdravnike, ki ga je pripravila Komisija za sekundarijat pri ZZS.

Prim. M. Cevc je predstavil osnutek zakona o pravicah pacienta. GSS je bil mnenja, da je predlog nedodelan in nedosleden, zato je GSS sprejel stališče, da se predlog s konkretnimi pripombami vrne predlagatelju v dopolnitev.

Obravnavali smo tudi pobudo s strani Odbora za zasebno dejavnost pri ZZS za vključitev v Koordinacijo treh zdravniških organizacij. GSS se je pridružil mnenju Koordinacije zdravniških organizacij, da lahko Združenje zasebnih zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije svoje interese polno uresničujejo preko svojih predstavnikov v zdravniških organizacijah in zato ni nobene potrebe za nadaljnje širjenje obstoječe koordinacije.

GSS je na svoji *septembrski seji* potrdil statut novoustanovljenega Slovenskega združenja za transplantacijo pri Slovenskem zdravniškem društvu in ga sprejel med strokovna združenja ter sekcije, ki delujejo pod okriljem SZD.

Nadaljevali smo razpravo o Pravilniku o posebnih znanjih, ki ga je pripravila posebna komisija SZD. Predlog so obravnavala tudi ustrezna telesa ZZS, ki so izrazila nekatere pomisleke glede števila posebnih znanj, logističnih težav in morebitnega ponavljanja oz. prekrižanja z že obstoječimi programi. GSS je ponovno zavzel stališče, da je s projektom potrebno nadaljevati in ponovil svoje restriktivno stališče do števila posebnih znanj, kjer bi se oprli predvsem na tista posebna znanja, ki v EU že obstajajo kot specializacije ali licencirana posebna znanja. Izpostavljena je bila tudi potreba po akreditaciji in verifikaciji ustanov oz. izvajalcev. V praksi poteka že nekaj izobraževanj, ki so primerna za formalizacijo v okviru posebnih znanj, zato je GSS sprejel sklep, da se morebitni dvomi in vprašanja rešijo na skupnem sestanku članov GSS in Sveta za izobraževanje pri ZZS, kjer naj se oblikujejo optimalne in za vse sprejemljive rešitve. Na koordinacijskem sestanku je bilo sklenjeno, da Oddelek za plan in analize pri ZZS izračuna finančni vidik uveljavitve posebnih znanj. Predloge posebnih znanj pripravijo strokovna združenja in sekcije v okviru SZD, ki ob predlogu za uveljavitev posebnega znanja pripravijo tudi vsebinsko utemeljitev. Pomemben je sklep, da se pri usposabljanju specializantov zadnje leto specializacije oziroma izbirni del specializacije nameni pridobivanju posebnih znanj. GSS je na osnovi dogovorjenega menil, da doseženi dogovor med ZZS in SZD omogoča nadaljevanje dela na projektu posebnih znanj.

Prof. P. Poredoš je predstavil stališče Komisije za zdravila pri ZZS, ki se srečuje z vedno več strokovnimi vprašanji ter mnenji, kjer prosi za mnenje strokovna združenja. GSS je sprejel sklep o sodelovanju s Komisijo za zdravila pri ZZS, ko bo šlo za strokovna vprašanja.

GSS se je ponovno srečal na *novembrski seji*. Najprej smo potrdili predlog RSK za pediatrijo za razširitev RSK